Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Тел.: HEnderson 4-0807, 4-0237 УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 110. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 10-го ЧЕРВНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JUNE 10, 1954. No. 110. VOL. LXI.

ЗДА НЕ БУДУТЬ САМІ ІНТЕРВЕНІЮВАТИ В ІНДО-КИТАЇ—КАЖЕ ДОЛЛЕС

ДОЛЛЕС ЗАЯВИВ, ЩО НЕМАЄ ПЛЯНУ ПРОСИТИ КОНҐРЕС ПРО ДОЗВІЛ ВИСЛАТИ АМЕРИКАНСЬКЕ ВІЙСЬКО ДО ІНДО-КИТАЮ

Вашинґтон. — Державний секретар Джан Фостер Доллес заявив на пресовій конференції, що ЗДА не думають самі, без інших союзників, інтервеніювати в Індо-Китаї, хіба що „ввесь характер" комуністичної війни в Азії змінився б. Він казав також, що тепер немає пляну, щоб президент просив Конґрес дозволити на висилку американських збройних сил до Індо-Китаю — разом із союзниками, або самим ЗДА. Цими заявами державний секретар зменшив можливість військової акції ЗДА в Індо-Китаї вже тепер, але одночасно заявив, що спільна акція союзників в Індо-Китаї є „так само можлива до здійснення" тепер, як це було 16 квітня 1953, коли президент Айзенгавер говорив про це. Слова Доллеса свідчать про те, що в Білому Домі панує думка, щоб віддалятися, а не зближатися до можливости інтервенції в Індо-Китаї, хоч недавно ще і президент і сам Доллес підкреслювали важливість оборони вільним світом Індо-Китаю та всієї Південно-Східньої Азії. Доллес заявив також, що Женевська конференція дійшла до моменту важливих вирішень. Він не сказав, в якому напрямку мали б іти рішення, але додав, що комуністи на цій конференції багато говорять про мир, але одночасно збільшують свою військову активність на фронті в Індо-Китаї. Доллес заявив, що він відложив заплановану поїздку на захід ЗДА, де він мав виголосити кілька промов, щоб бути близько Вашинґтону та мати безпосередні звіти з Женеви. Журналісти думають, що в самому уряді немає ще ясного рішення, що робити з Індо-Китаєм. Деякі, як адмірал Радфорд, голова Спільних Шефів, є за тим, щоб ЗДА своєю інтервенцією не допустили до погіршення ситуації в Індо-Китаї. Але державний секретар Доллес і сам президент не мають достатніх арґументів на те, щоб можна було просити Конґрес про дозвіл на вислання американських збройних сил до Азії. Конґресмени збентежені. Конґресмен Джан МекКормек домагається, щоб уряд поінформував членів Конґресу і американський нарід про те, яка ситуація в Азії. Він казав, що американський нарід збентежений, бо не знає плянів уряду. Не знають цього пляну не тільки демократичні, але й республіканські члени Конґресу, каже конґресмен МекКормек, як про це вони йому заявляли. Він критикував президента Айзенгавера за те, що не радиться членів Конґресу, як це робили давніші президенти Рузвелт і Труман. Одночасно в Вашинґтоні відбуваються наради військовиків ЗДА, Англії, Франції, Австралії і Нової Зеляндії. Доллес заявив, що ці наради, одночасно з розмовами із представниками Сіяму та Філіппін, мають на цілі приготовити „військові можлитості, на випадок, якби політика вирішила скористати з цих військових можливостей.

Критикують будівельну урядову програму

Вашинґтон. — Будівельний директор Конґресу Індустріяльних Організацій Бен Фішер заявив, що уряд президента Айзенгавера і теперішній Конґрес „бавляться в політику", і тому прийнято будівельний законопроєкт, який пропонує річно будувати 35,000 мешканевих одиниць, що є „тільки краплею води в великому цебрі". Фішер сказав, що коли будуть будувати нові доми подібним темпом, то теперішні мешканеві нетрі ніколи не будуть усунені, а 1970 року буде більше нижчестандартних домів, як їх було в 1950 році. Але комісар Публічної Будівельної Адміністрації Чарлз Е. Слюссер заявив, що прийнятий Сенатом законопроєкт побудувати впродовж чотирьох років 140,000 мешканевих одиниць — це великий осяг у боротьбі за покращання мешканевих відносин в цій країні. Але він закликав до співпраці в цій ділянці добродійні організації та стейтові і міські уряди. Демократичний конґресмен Сідні Ятс підтримав Фішера і сказав, що якщо Конґрес і далі видаватиме на будівельну програму тільки по 39,000,000 дол. річно, то потрібно буде 385 років, щоб перебудувати всі нетрі по американських містах. Будівельний законопроєкт ще не прийнятий Конґресом, бо між законопроєктами, що їх ухвалив Сенат і Палата Репрезентантів є аж 159 розходжень, які треба узгіднити, поки цей закон можна буде послати на підпис президентові.

В АМЕРИЦІ

● **Американський сержант** Джеймс М. Дрю одружився з донькою німецького генерала Ґюнтера Блюментрітта, з якою запізнався в Марбурґу, де служив після другої світової війни. Цікаве в цій історії те, що сержант Дрю належав до тієї американської частини, яка десять років тому робила висад у Франції, а батько його жінки був шефом штабу тієї німецької армії, яка боронила Нормандію.

● **Генеральна Федерація Жіночих Клюбів** на своїй річній конвенції в Денвері у Колорадо відзначила кіно-фільм продукції Метро-Голдвін-Меєр „Юлій Цезар" і кіно-фільм „Шейн" — продукції Парамавнту.

● **Президент Айзенгавер** відвідав свою фарму в Геттисбурґу в Пенсилвенії, де відбудовують для нього старий родинний дім, в якому він задумує жити, коли піде на емеритуру. Внутрішню частину будинку майже відреставровано.

● **Директор Комісії Атомової Енерґії** адмірал Луїс Л. Стравс заявив: „Ми не можемо насміхатися з заходів безпеки, бо цим ризикуємо втратити все, що маємо". Стравс не згадував про справу д-ра Оппенгаймера, хоч його заява відносилася саме до цієї справи.

● **В місті Івенсвіл** у стейті Індіяна живе Генрі Шоповскі, який 18 місяців тому прибув сюди з Франції на відвідини своєї родини. Недавно він дістав з Франції покликання до військової служби, а кілька днів пізніше його покликали до американського війська. Йому запропонували на вибір: віїхати до Франції, або відбути службу в американському війську, а після того стати громадянином ЗДА. Шоповскі вибрав службу в американському війську.

● **14 червня** відбудеться проба протилетунської оборони по всій країні. Години цієї проби не визначено, щоб це була правдива несподіванка для населення. Під час проби на знак сирен має бути стриманий вуличний рух, а мешканці мають поховатися до протилетунських сховищ.

● **Журналіст Лерой Гор** хотів був зібрати 403,840 підписів, потрібних на те, щоб, згідно з законом, позбавити сенаторського мандату Джозефа МекКарті. Ці підписи треба було зібрати впродовж 60 днів. Лорет Горові це не вдалося, бо всіх підписів зібрав він тільки 335,000.

Війна не є неминуча — каже Стассен

Сиракюз, Н. И. — Бувший губернатор стейту Міннесота і теперішній директор Адміністрації Закордонних Операцій, Гаролд Е. Стассен, промовляючи з нагоди закінчення шкільного року в Сиракюзькому університеті, де він дістав титул доктора „гоноріс кавза", заявив, що „головною ціллю президента Айзенгавера є осягнути почесний і тривалий мир". Він сказав: „Рішуче підкреслюю, що наш уряд ані на хвилину не вірить, що третя світова війна є неминуча". Цього року Сиракузький університет відзначив свій сторічний ювілей. Крім Стассена гонорові докторати дістали ще 6 осіб, між ними президент Колумбійського університету д-р Ґрейсон Кірк, контрадмірал Гаймен Дж. Ріковер, письменниця Юджін Меєр та рабін Філіп С. Бернстейн.

Американський Леґіон за загальною атомовою війною

Сан Франсіско. — Крайовий командант Американського Леґіону, Артур Дж. Коннелл заявив на пресовій конференції в Сан Франсіско, що його організація підтримує проєкт загальної атомової війни, якщо Конгрес погодиться на інтервенцію ЗДА в Індо-Китаї. Коннелл сказав, що Американський Леґіон вірить, що третя світова війна потрібна, щоб зберегти політичну волю, але одночасно є проти обмежених поліційних акцій, як це було в Кореї.

Флечерові острови втікають за залізну завісу

Вашинґтон. — На північно-східньому узбережжі Канади на південь від американської Аляски, знаходяться Флечерові острови, на яких вперше 1952 року „приземлився" американський летун Флечер. На цих островах, що складаються з шестимилевого льодового масиву, побудовано метеорологічну стацію Служби Військового Повітряного Транспорту. Тепер ці острови кожного дня посуваються на схід, і є можливість, що за якийсь час вони випливуть на совєтські територіяльні води, поза залізну завісу.

В Ґватемалі припинено на 30 днів конституційні права

Ґватемаля. — Прокомуністичний ґватемальський уряд повідомив, що він припиняє конституційні права на найближчі 30 днів. Ухвалено це на особливій сесії ради міністрів три тижні після того, як американський уряд запротестував проти посилки зброї до Ґватемалі з комуністичної Польщі. Між припиненими конституційними правами — право виголошувати промови та свобода преси. Ці свої заходи уряд ставить в зв'язок з недавно викритою „добре фінансованою протидержавною змовою". Неспокій у країні ще збільшився після того, як вночі якийсь таємний літак розкидував в західній частині Ґватемалі і над столицею протикомуністичні летючки. В летючках вказується на тісні зв'язки ґватемальського уряду з Совєтами. „Наша країна, сказано в летючках, пропаде, якщо ми її не врятуємо, поки ще є час".

Плянований страйк транспортових робітників унеможливить працю 2 мільйонам робітників у Ню Йорку

Ню Йорк, Н. И. — Транспортові фахівці обрахували, що плянований страйк транспортових робітників в самому тільки Мангеттані унеможливить працю двом мільйонам робітників. Спілка Транспортових Робітників, яка належить до КІО, заявила, що страйк на підземках і міських автобусах почнеться 14 червня, якщо не дійде до порозуміння з міським Транспортовим Урядом. Приватні автобуси і авта не зможуть довезти всіх людей до праці, бо в Ню Йорку коло 2,500,000 робітників приїжджають до праці підземками, а на вулицях Мангеттану можна розмістити лише 150 тисяч авт. Якщо транспортові робітники застрайкують, то припиниться все життя в місті. Міська управа видала деякі зарядження на випадок страйку. Посадник міста продовжив службу поліцистів на 12 годин денно.

НАЙКРАЩИЙ КАДЕТ СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ

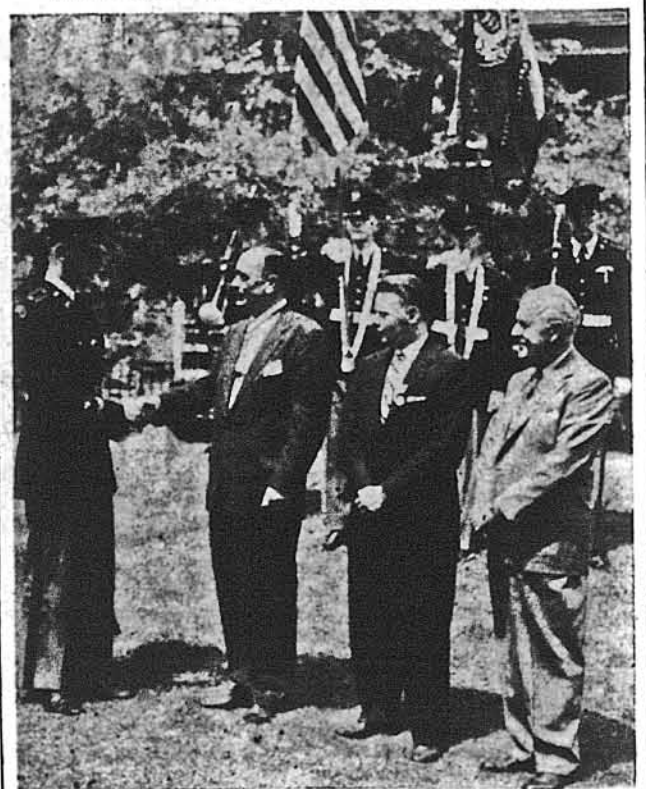

Кадет Бордентавнського Військового Інституту, майор Микола С. Кравців, син відомих наших громадян ред. Богдана і Неонілі Кравцевих, одержує медалю і відзначення від Т-ва Сини Американської Революції за „видатний характер та патріотичне провідництво". Кадет М. С. Кравців був визнаний за найкращого кадета військових шкіл стейту Ню Джерзі. Високе відзначення вручено йому на річному зібранні Т-ва в Прінстоні, Н. Дж.

Ван Фліт буде на Сході ще 2 місяці

Вашинґтон. — Таємнича місія, з якою президент Айзенгавер вислав колишнього командувача 8-ої армії, генерала Ван Фліта, на Далекий Схід, викликає різні здогади. Пресовий секретар Білого Дому, Мюррей Снайдер, пояснив, що Ван Фліт проведе на Далекому Сході ще 30-60 днів. Він, мовляв, разом із заступником секретаря оборони й контролером департаменту оборони В. Дж. МекНейлем має перевірити вислідн дотеперішньої допомоги ЗДА для відбудованої Кореї та Японії і допомоги для національного китайського уряду на Формозі, а також дати в цій справі рекомендації на майбутнє. Зокрема, генерал Ван Фліт і МекНейл запропонують плян скріплення збройних сил Південної Кореї, Японії і Формози. Допомога ЗДА цим країнам залежить у великій мірі від їх зусиль в справі організації власних сил для протикомуністичної боротьби. Пресовий секретар Білого Дому відмовився відповісти на запит, чи до місії генерала Ван Фліта належать теж проблеми, зв'язані з обороною Індо-Китаю проти комуністичної аґресії.

Французьке летунство розбило дві комуністичні бази

Ганой. — Французьке летунство перевело бомбардування двох баз, що їх заснували дрібніші партизанські відділи так близько від Ганой, що в тому двомільйоновому місті було не тільки чути вибухи бомб, але й видно клуби диму. Це були укріплені форти й склади амуніції. Один із них знаходився за 7 миль від Ганой. Такі бази партизани уладжують в різних місцях і вони мають служити наступаючим головним комуністичним військам, як пункти опору. Після скинення на ці дві бази 50 тонн бомб, пішли в атаку французькі війська, але зустріли слабкий опір. В обширі дельти Червоної ріки комуністичні війська заатакували укріплене містечко Танг Фу, за 25 миль на захід від Ганой. Цей район заселений здебільша індо-китайськими католиками, які мають власну міліцію. Ця остання відбила атаку, в якій згинуло 30 напасників. Чужинецькі обсерватори стверджують, що комуністичні збройні сили в районі дельти Червоної ріки вже дорівнюють силам французьким.

Туреччина підтримує протисовєтський фронт

Вашинґтон. — Турецький прем'єр Мендерес, який саме закінчує свої відвідини в ЗДА, заявив, що Туреччина є в повній згоді з американською політикою на протикомуністичному відтинку і піддержує плян збройної інтервенції проти комуністичної аґресії в Індо-Китаї, якщо не буде осягнена згода в Женеві. У зв'язку з відвідинами турецького державного діяча, американська преса стверджує керівну ролю Туреччини в будові середньо-західнього антикомуністичного бльоку. Туреччина не тільки підписала військовий пакт із Пакістаном, але намагається присднати до цього пакту Ірак і Іран і дуже швидко підпише військовий пакт з Юґославією і Грецією. Зрештою, сказав Мендерес, Туреччина не є проти переговорів з комуністами, хібащо такі переговори мали б стати другим Мюнхеном. Це тверде становище Туреччини у відношенні до комуністів спонукує ЗДА майже подвоїти заплановану їй фінансову допомогу.

НОВІ ЗАПИСИ ПРО УКРАЇНУ В КОНҐРЕСОВОМУ РЕКОРДІ

Вашинґтон. — Конґресмен, пані Merґеріт Стітт Черч з Іллінойс, покликаючись, як на джерело своїх інформацій, на проф. Лева Добрянського, голову УКК, зголосила під назвою „Американці українського походження" до Конґресового рекорду повний текст виданої в Австралії летючки — 12 найістотніших інформацій про Україну у формі запитів. До того додано з тієї ж летючки низку прихильних Україні й українським визвольним змаганням висловів різних чільних англійських і американських діячів. Конґресмен Фіген з Огайо зголосив під назвою „Визволення і незалежність словацького народу" до Конґресового рекорду повний текст промови, що її виголосив проф. Лев Добрянський на річних зборах організації американських словаків. Конґресмен Алберт В. Кретелля з Коннектикат зголосив до Конґресового рекорду під назвою „Воля для українців" довгу заяву д-ра Василя Небеляка, голови українсько-американської політичної і допомогової організації у стейті Коннектикат.

ТЕЛЕВІЗІЯ І РАДІО ПРО НАРОДОВБИВСТВО В СССР

Проф. Л. Добрянський один із дискутантів

Вашинґтон. — Форум Джорджтавнського університету, здаючи собі справу з важливости проблеми народовбивства і зацікавлення нею широких кол американського громадянства, зорганізувало телевізійну „дискусію" на цю тему з трьома першорядними дискутантами. Учасниками тієї дискусії будуть: Рафаел Лемкін, професор Єйлського університету, автор тексту конвенції проти народовбивства, що її прийняли Об'єднані Нації, д-р Джордж Фінч з правничого і закордонно-політичного департаменту Джорджтавнського університету, чільний адвокат, що був противником ратифікування цієї конвенції, і врешті Лев Добрянський, професор Джорджтавнського унівеситету, голова УКК, який пояснюватиме фактами, що таке народовбивство в СССР. Повідомляючи про цю надзвичайно цікаву імпрезу, пресовий комунікат Джорджтавнського університету пригадує, що найбільший вбивник у сучасному міжнародному світі, СССР, „червоними руками" підписав конвенцію ОН, створюючи цим своїм цинізмом парадоксальну ситуацію. Телевізійна передача відбудеться в четвер, 10 червня, о год. 7.30 ввечорі, на стації Du Mont, Ch. 5., а в радіо — 20 червня.

Голова СУА відлетіла на конґрес МЖР

Дня 5-го червня відлетіла з летовища в Ню Йорку голова Союзу Українок Америки, пані Олена Лотоцька, на Конґрес Мінародної Жіночої Ради у Гелсінках, Фінляндія. На летовищі попрощали її співробітниці з СУА пані Пелешок, Бенцаль і Марусевич. Голова СУА є членом делеґації Крайової Ради Жінок Америки на цей конґрес. Відкриття конґресу відбудеться дня 8-го червня у фінляндському університеті. П. О. Лотоцька заступає американську делеґацію в комісії переселення, яка радитиме 9-го червня. Конґрес триватиме до 18-го червня. У поворотній дорозі п. Олена Лотоцька відвідає наші поселення у Німеччині і Франції (лб).

ҐЕН. ҐРУНТЕР ПЕРЕСТЕРІГАЄ МОСКВУ

ВЕРХОВНИЙ КОМАНДУВАЧ ВІЙСЬК НАТО ЗАПОВІДАЄ, ЩО У ВІЙНІ БУДЕ ВЖИТА АТОМОВА ЗБРОЯ. — ЧЕРЧИЛ ВСЕ ЩЕ ХОЧЕ „МИРНОГО СПІВЖИТТЯ" З СОВЄТАМИ

Лондон. — Якщо в цьому році СССР заатакував би Захід, то він буде важко побитий — заявив отверто головний командувач військ держав Північно - Атлантійського пакту, генерал Альфред Ґрунтер, промовляючи на бенкеті, що його в його честь видав Англомовний Союз у Лондоні. Головував на тому бенкеті чоловік королеви Єлисавети II, князь Единбурґу, а присутнім були між іншими прем'єр Черчил і лідери обох інших англійських партій, — кол. прем'єр Етлі і голова лібералів Дейвіс. Всі вони підкреслювали заслуги генерала Ґрунтера для скріплення мілітарної і моральної сили Заходу. Генерал Ґрунтер признав, що НАТО постало для оборони миру, а не для ведення війни, і він погодився також з Черчилем, що треба шукати способів мирної полагоди спорів із Совєтським Союзом. Проте тон його промови значно різнився від тону промови Черчила. Ґрунтер заявив, що теперішній стан військ НАТО — це 90 до 100 дивізій у стані поготівля, не рахуючи національних армій деяких членів НАТО (Ґрунтер мав тут певне на увазі Туреччину, а не згадував ще про Еспанію і Юґославію, що до НАТО не належать. Теперішній стан збройної сили НАТО є чотирократно більший від початкового стану, коли ген. Айзенгавер почав її організувати, а в ділянці летунства це відношення є ще більше. Ген. Ґрунтер заявив отверто, що його штаб передбачує ужиття на випадок війни всякої зброї, якою розпоряджає. Заборона атомової зброї не розв'язує, мовляв, проблеми миру, а вийшла б тільки у користь большевиків. Найбільшим ґарантом перемоги західних альянтів у війні з Совєтами є американська летунська фортеця Б-47; це бомбардувальник, який може летіти так швидко і високо і скидати бомби так цільно, що нема проти нього ніякої оборони. Ґрунтер відкрив, що в останньому експерименті Б-47 летів з ЗДА до Англії всього 4 години й 34 хвилини. Коли промова генерала Ґрунтера була різкою і освертою мовою відповідального полководця, який не боїться війни, то промова Черчіла була виступом політика, що за всяку ціну хоче війну оминути, — пишуть шасописи. „Не вільно нам ніколи забувати важливости приязного і мирного вирівняння наших різниць з Росією" — казав британський прем'єр, але одночасно підкреслив ненарушність союзу з Америкою.

Комуністичні авантури в Берліні

Берлін. — Конгрес комуністичної молоді, що відбувається у Східньому Берліні, — очевидно під гаслами „миру" й боротьби проти „американських імперіялістів" та „мілітаризації" Західньої Німеччини — супроводиться численними авантурами у „прикордонній" смузі між обома частинами цього міста. Комуністичні власті раз-у-раз організують многотисячні походи юнаків і дівчат, при чому [illegible] комуністів викрикують: „Американці — додому!" Однак, доказом низької дисципліни і сумнівної вірности тієї молоді комуністичним доктринам є факт, що, всупереч виразній забороні комуністичної влади і скріпленій сторожі на кордонних пунктах, 12-15 тисяч молоді з східньої частини міста відвідали Західній Берлін, звідки запрошувано молодь спеціяльними закликами.

Бідо розчарований Молотовим

Женева. — Французький міністер закордонних справ Бідо, який наприкінці минулого тижня запросився на розмову до Молотова, сподіваючись, що той виявить більшу примирливість як комуно-китайці і прийме на себе ролю посередника, дуже розчарований. Щойно тепер женевські кореспонденти заявляють, що Молотов буцімто дав зрозуміти Бідо, що він не має наміру піти назустріч „західнім імперіялістам", у більшій мірі, як його колеґи-сателіти. Навпаки, Молотов, вернувшись з Москви, веде себе неприступніше і „твердіше", ніж перед своєю подорожжю до Москви. Ця совєтська політика спонукала Бідо заявити, що він прийшов до переконання, що комуністи „не хочуть поступитися ані на один цаль".

Французькі комуністи грають на патріотичних почуттях

Париж. — Конґрес французької комуністичної партії, що відбувається в Парижі, прийняв резолюції, в яких підкреслюється потребу спільного фронту для „оборони французької суверенности, що їй загрожує уярмлення американською закордонною політикою", і спільного фронту проти відбудови німецького мілітаризму, що сталося б через ратифікування західнього пакту Оборонної Спільноти. Граючи на французьких патріотичних почуттях і використовуючи факт, що проти згаданого пакту Оборонної Спільноти є члени різних французьких політичних таборів, включно з де-ґолістами, — комуністи хочуть з поміччю таких гасел вийти з теперішньої політичної ізоляції і добитися, на випадок нової кризи уряду, створення бльоку партій „народного фронту", з участю комуністів.

В СВІТІ

● **Об'єднання норвезьких жінок** вислало до всіх державних установ в Норвеґії обіжного листа з просьбою адресувати на майбутнє всі листи до „пані", без уваги на те, чи лист призначений для заміжньої, чи незаміжньої жінки. Писання „панна" є — мовляв — образою для незаміжніх жінок бо ж, адресуючи до чоловіків, пишеться „пан", без уваги на те, чи він жонатий, чи ні.

● **Данці** сумніваються, чи збудований майже з самого скла новий дім американської амбасади в Копенгаґені надається для суворої данської зими. Але вони горді, що їх місто збагатилось на таку незвичайну модерну будівлю.

● **Совєтська шахова дружина** приїде на міжнародний шаховий турнір до ЗДА, але без найчільнішого совєтського шахіста, світового чемпіона, Михайла Ботвінніка. Організатор цього турніру, Гаралд Філіпс, хотів перевірити, що сталося з Ботвінніком, і звернувся до совєтської амбасади з просьбою, щоб йому дозволили зателефонувати до Ботвінніка. Амбасада відмовила. Совєтську дружину очолюватиме Василій Смислов.

● **Чорного лебедя** зловили в одному господарстві біля Удену, в Голляндії. Незабаром після того наспіла вістка, що з маєтку англійського прем'єра Черчила в Чартвеллі (Англія) щез чорний лебідь. Поліція „наложила арешт" на того лебедя і попросила в Черчила дати докладний опис птаха, щоб ствердити його „автентичність".

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРИЗНАННЯ ЗА ІДЕЙНИЙ ПРОВІД

В житті американських українців це важлива подія, коли 14 сенаторів і конґресменів, а крім них ще й інші визначні особи, вважали вказаним з'явитися на Конвенції Українського Народного Союзу, яка радила минулого тижня в Вашинґтоні. Але хоч між тими, що з'явилися і промовляли, були провідники обидвох палат Конґресу та інші впливові особи, що вже само собою не без значення, таки найважливіше, що саме вони говорили, як висказувались про Український Народний Союз та його ідейну працю, а в першу чергу ,що сказали про український нарід та його змагання до волі та незалежности. Ми знаємо, яка є дійсна вартість промов, вдголошуваних, так сказати б, з чемности, з нагоди того роду конвенцій, маніфестацій чи інших імпрез. Тому ми не прикладали б особливої ваги також і до промов, які були виголошувані впродовж минулого тижня на 23-ій Конвенції Українського Народного Союзу, коли б вони були тільки формальністю і чемністю. Тоді ми були б тільки раді, що мали визначних гостей та дякували їм за приязне слово. Але так не було. Промови гостей були серйозні й актуальні. Порушені ними проблеми вважаються сьогодні найважливішими, як у внутрішній політиці, так і закордонній .

В першу чергу хочемо підкреслити, чому промовці вважали для себе за „честь" бути присутніми на Конвенції УНСоюзу. Вони виразно це підкреслювали, зазначуючи, що добре знають, що зробив УНСоюз для Америки в справі освідомлювання американського народу та уряду щодо російського імперіялізму і тої небезпеки, від якої стільки витерпів український нарід, а яка нині стала загрозою для цієї країни. Ці американські представники підкреслили, що УНСоюз може бути вдячний американській землі, що він міг тут постати і розвинути свою діяльність, але ще більша вдячність ,казали вони, УНСоюзові та його членству від американського народу за те, що він десятками років стояв непохитно на такому становищі ,яке було правильне, з огляду на добро як України, так і Америки.

Цікаве й те, що всі промовці давали до пізнання, що вони добре знають, якими ідеалами живуть американські українці, який глибокий біль вони відчувають у своєму серці з приводу трагічної долі України під Совєтами і як дуже вони хотіли б, щоб Америка допомогла визволенню українського народу. Це вже не була мова про якесь „самовизначення" українського народу, чи якийсь плебісцит в Україні, Це було ствердження, що вільна й незалежна Україна є конечно потрібна для миру і справедливого ладу в Европі. Як сенатор Доглес зазначив, що він хотів би бачити Европу сфедерованою, то додав ,що місце вільної й незалежної України саме в сфедерованій Західній Европі.

Згадуємо про це тільки на доказ того, що промовці порушували проблеми не лише глибокі, але й надзвичайно складні й делікатні. Ще згадаємо, що як сенатор Новленд, лідер республіканської більшости в Сенаті, говорив про визволення сателітів, згадав одночасно й про народи, поневолені Москвою ще давніше, які теж ждуть на визволення. Тут він виразно назвав Україну. П-ні Места також не мала слів похвали для українського народу, який їй найбільше припав до вподоби з усіх народів, що їх бачила в Совєтах. Усі промовці, що згадували за спротив Кремлеві, висловлювали свій подив для геройської боротьби українського народу за волю. Всі вони давали до пізнання ,що добре розуміють велику ролю ,яку ще прийдеться відіграти Україні та українському народові в боротьбі за вільний світ.

Згадуючи про це все ,хочемо зазначити, що нам, американським українцям, надзвичайно мило про такі речі чути. Проте, не можемо забувати, що все це окуплене кров'ю наших рідних в Україні. Це вони підняли українське ім'я так високо своєю посвятою та геройською боротьбою за найвищі ідеали людства .Наша заслуга хіба в тому, що ми старалися на всі способи поширювати вісті про ту боротьбу та виясиювати ідеали українського народу, що, як знаємо, не було легко і за що УНСоюз та „Свобода" мусіли не раз багато витерпіти. Промовці-гості на 23-ій Конвенції УНСоюзу про все це добре знали і саме тому давали таке велике признання нашій організації. Це признання повинно тепер бути для всіх нас заохотою до дальшої ідейної праці, щораз сильнішої ,ширшої й завзятішої, на славу і добро Америки і України.

Школи для білих і чорних

Одноголосне рішення Найвищого Суду ЗДА 17 травня ц. р. проти окремого навчання у публічних школах дітей білих і чорних, гостро зактуалізувало всю цю наболілу проблему та розбурхало зацікавлення нею серед широких верств населення країни. Отож варто пригадати такі цифри, які характеризують актуальний стан „мішаних шкіл" в цій країні.

На 48 стейтів — тільки у 16-ти заборонено удержувати окремі школи за кольором шкіри дітей, а в 17-ти негри зобов'язані посилати дітей до окремих шкіл. У 4-х стейтах місцева влада має вирішувати цю справу ,а в 11-ти стейтах взагалі нема ніяких законів про зв'язок шкільництва із расовим поділом. Найвищий відсоток негерських дітей — 57% — є в дистрикті Коломбії ,де зобов'язує расовий поділ, після того йде стейт Міссісіпі з 48% і Південна Каролайна з 42.7%. Існуючий за расовим принципом поділ шкіл в 17 стейтах, плюс 4, де місцеві органи теж майже у 100% заявилися за поділом, спирався на доктрині, узаконеній Найвищим Судом ухвалою з 1896 року, що такий поділ не перечить Конституції, бо науку подасться всім дітям „хоч поділено, але рівно". Здавалося б, що коли тепер Найвищий Суд цю понад півстолітню доктрину відкинув і расовий поділ шкільництва визнав протиконституційним, то скасування того поділу — це річ найкоротшого часу ,бо вимагає тільки виконавчих розпорядків. Насправді воно далеко не так. Треба буде на це ще досить довгого часу — може знову ще півсторіччя, поки те рішення Найвищим Судом буде повністю зреалізоване на всьому терені З'єдинених Держав. Чому саме?

Найважливішою перешкодою є вкорінена вже традиція й упередження, що стали привичним поняттям, з яким зжилися батьки не тільки білих, але й чорних дітей. Ось так існують містечка на півдні країни ,де на коло 10,000 білих дітей і коло 7,000 чорних — не передбачають на найближчий рік ні одного подання чорних батьків ,щоб їх дитину прийняли до школи для білих. Чи назвати це почуттям меншевартости, чи негерської гордости, щоб не пхатися до товариства тих, що собі цього не бажають, це не змінює справи. Далі, сама постанова Найвищого Суду не ліквідує ще автоматично всіх стейтових і місцевих постанов: треба всюди прийняти формально інші постанови. Там, де місцевий закон чи ухвала явно суперечать принциповому вирішенню Найвищого Суду, відповідну зміну перевести ще розмірно найлегше. Найтрудніше зробити це там, де в зобов'язуючому законі не вжито слова „сеґреґація" (поділ) і де говориться тільки про обов'язок шкільної адміністрації дистрикту чи опікунчої ради — дбати за добро шкільної дитини. Така загальна постанова не суперечить ані трохи букві постанови Найвищого Суду, але в практиці шкільні власті дистрикту чи опікунчі ради мають право і силу приділювати кожну дитину туди, де їм це сподобається. Так є, наприклад, у стейті Міссісіпі, одній з найсильніших фортець расового поділу.

Клопіт буде також там, де рішатиме ніби „власна воля" батьків. Якщо, мовляв, чорні батьки самі захочуть посилати своїх дітей до існуючої школи для чорних, то це їх „добровільне" рішення треба шанувати. Очевидно, що тут дуже трудно провести межу, де кінчається добра воля, а починається моральний натиск і діяння під тиском існуючих моральних умовин, існуючої атмосфери. Фактом є, що більшість чорних працює у підприємствах білих, — одні матеріяльно залежні від других. Чи негерські батьки підуть масово по лінії свого економічного опортунізму, чи дістануть від своїх організацій вказівку масово домагатись прийняття дітей до „білої" школи і чи послухають такої вказівки, — про це ще трудно говорити. Цікаво, що імовірно найпалкішими пропагаторами зголошування негерськими батьками дітей до „чорних" шкіл будуть — негерські вчителі: просто тому, що вони мають тут уже свій варстат праці, а коли негерська школа спорожніє, то негерський вчитель, втративши тут свою працю, не матиме певности, чи дістане її в мішаній школі.

Важливою фактичною подробицею у всій цій проблемі є дуже нерівний стан шкільних будинків і внутрішніх влаштувань у школах „білих" і „чорних": з-правила „білі" школи мають кращі будинки й кращі влаштування. Отож, щоб можна було користуватись будинками теперішніх виключно „чорних" шкіл для „мішаних" шкіл, треба передусім ці будинки відремонтувати й краще вивінувати, — а це вимагатиме величезних фондів, що їх було і є замало. Яка головна причина нижчого рівня негерських шкіл? Дуже проста: батьки - негри дають значно менше грошей на навчальні цілі, як білі. У деяких округах відношення видатків, що їх дають білі батьки річно на одну дитину в шкільному році, та видатків негерських батьків становить 5:1, а то й навіть 7:1. Отож річ не тільки в принципах та ідеях, а й в таких буденних і чисто практичних справах, як фонди, бюджети, будинки, екзистенції вчительського персоналу і т. п.

Очевидно, що обичаєва традиція й звичка, базовані на расовому упередженні, є тією пружиною ,що керувала всіми законами й розпорядками в 17 південних стейтах, які відділювали обидві раси. Це расове упередження, що ввійшло не тільки в свідомість ,але ще більше в обичаєвість південно - американського громадянства, мусить перейти ще довгу еволюцію, щоб зникли безслідно й окремі „білі" та „чорні" школи. Найлегше зживаються біла й чорна раса у школах: університетах, каледжах, на спільних товариських зустрічах і забавах. Це зживання йшло б легко і в народних школах, якби допустили до цього батьки. Молода ґенерація має більше поступового духу і більше легковажить старі а скорузлі упередження. І тому також повне скасування існуючого поділу залежить передусім від молодого покоління.

Останнє рішення Найвищого Суду дає могутній поштовх до акції вирівнювання різниць. Пошана американських громадян до закону і почуття правовости є такі великі, що найнеприхильніша навіть реакція південно - американських кол на рішення Найвищого Суду — не виявиться практично в ніякій акції проти того рішення, а піде в деяких стейтах щонайвище по лінії сповільнювання його практичного виконання. Спільні забавові майдани для дітей, спільні ждальні, спільні залізничі вагони й місця, спільні автобуси, перемішання дітей в театральних і концертових залях — увесь цей процес вирівняння, що так давно перейшов у північних стейтах, великою мірою перейшов уже й на півдні Америки. Найдовше мабуть збережеться він в питанні мішаних подруж. Але це вже проблема не тільки расового упередження.

Ярослав Курдидик

Большевицький плян — знищити нафту ЗДА

Коли слідкувати за американською публіцистикою, то за останні два роки їй слід признати одне — вона перейшла велику „метаморфозу" і навчилася розцінювати комуністичну загрозу не з перспективи зеленого стола, а так ,як і слід було вже давно зробити, — по-реальному.

Останнє комуністичне просякання в Центральній Америці через Ґватемалю у ЗДА розцінюють так: 1) як перше комуністичне вогнище, яке слід погасити всіми можливими засобами, щоб воно, спалахнувши не спалило всього американського континенту. 2) як відомий загарбницький маневр, ідентичний зразок якого застосовано в Европі ,де большевики розпочали теж „спіральний підбій" з одної вихідної бази і поволі заволоділи всіма сателітними державами. Метода московського ,а тепер комуністичного загарбника була така ,як у вужа - давуна — проковтнути жертву цілістю, а опісля повільно перетравлювати, впускаючи в неї вміру потреби різні розчинювальні кваси . . .

3) Як дальше підтвердження цього уважається тактику большевиків в Азії, де теж розпочалося від творення невеликих „самостійних демократичних республік", але мета була і є така, щоб після заволодіння „великим царством смока" — Китаю, опанувати „царством пузатого Будди".

В Америці справа „проковтнення" виявилася для московського давуна трохи складнішою. Не було вихідної бази і тому треба було розпочинати від основ, — від створення ідеологічної сітки. Коли сьогодні пересічний американець дивиться на спадщину, яку залишив в ЗДА уряд покійного президента Рузвелта, йому робиться моторошно від того, як то легко большевикам вдалося опанувати мозки часто непересічних людей — оцих всіх Латіморів, Вайтів, Гісів і т. д. Вони та їм подібні „попутники", не лише допомогли большевикам у формі „ленд-лізу" осягнути перемогу над Заходом, але й зміцнили їх територіяльними дарунками у формі 13 держав, почавши від Японії через Корею, аж до европейських сателітських держав.

З приходом до влади уряду президента Айзенгавера комуністичні впливи на американському континенті спаралізовано, і московський давун вдався до іншої тактики підбою — знутра, з Центральної Америки. Треба признати, що вибір для нього був дуже вдалий, а терен ідеальний.

Всі країни Центральної Америки включно з Ґватемалею, — це країни економічно відсталі і в політичному розумінні малограмотні та безкритичні, а тому найбільше податливі на комуністичну дурійку.

З стратегічного погляду Центральна Америка — це ідеальна база для розз'єднання двох панамериканських бльоків майбутньої протикомуністичної сили.

Сьогодні в Пантаґоні мабуть дуже поважно призадумуються над тим, що 80% погінної сили для модерної армії — зложища нафти у Венесуелі й Тексасі — найлегше можна знищити з комуністичних баз у Центральній Америці. Бо, на здоровий розум міркуючи — навіщо летіти большевицьким літакам з риском, що їх у радіюсі кількох тисяч миль можуть перехопити й знищити ,коли те саме завдання можна виконати далеко простіше із летовищ у Ґватемалі, чи якоїсь іншої мініятюрної республіки. Адже туди дуже легко можна перевезти розмонтовані літаки враз із атомовими бомбами.

Перелет до обидвох нафтових осередків для модерних турбоджетових бомбовиків триває неповних дві години. Фахівці військовики розмірковують, що першими налетами ніхто не всилі знищити нафтові осередки, але точніші обчислення вказують, що продукцію нафти можна буде таки вибити з ладу. Дуже легко уявити собі, як то почуватимуть себе робітники у не знищених ще нафтових шибах, чи рафінеріях, коли довідаються про те, що годину тому атомова бомба змела з лиця землі якийсь промисловий осередок, де працювали їхні побратими.

Коротко підсумовуючи наші думки, хочемо завважити, що сама Ґватемаля зі стратегічного погляду не страшна, бо її можна спаралізувати десантним маневруванням — з моря й повітря — впродовж 24 годин.

Ґватемаля страшна тим, що коли не зневтралізується її у найближчому часі, як центральної точки майбутньої комуністичної вихідної бази — вона може перетворитися у не передбаченої ваги комуністичний мостовий причілок, який стане загрозою для цілого американського континенту.

І тому сьогодні ведеться дуже точне дослідження, щоб визначити, яких треба вжити запобіжних заходів вже на самих початках, щоб не поробити якихось помилок. У відповідь на доставу зброї комуністам до Ґватемалі — розпочалося негайне „обмуровування" її через доставу зброї до Нікараґуї та Гондурасу. Які будуть дальші кроки у паралізуванні комуністичних впливів на тому відтинку, побачимо у найближчому часі. Після дуже знаменної заяви у цій справі президента Айзенгавера, можна ствердити понад усякий сумнів, — що ані Корея, ані Індо-Китай на американському континенті — не повторяться!

Сумніви

(Лист із Лондону)

Утеча визначних співробітників совєтського терористичного апарату за кордон і видача таємниць комуністичного „Мадридського Двору" — явище, що часто знаходить оцінку в світовій пресі. Перед війною був секретар совєтського посольства в Парижі Беседовський, що втік від совєтської служби і понаписував цікаві ревеляції про відносини в СССР. Був між „неповоротцями" визначний діяч ГПУ-НКВД Аґабеков, був Бажанов, що описали свою службу при Сталіні, і багато інших.

Втеча службовців державного апарату деспотичної держави за кордон — річ не нова в історії Московщини - Росії. Коли на переломі 16-17 століть цар Борис Годунов післав був 18 молодих московців у країни Західньої Европи вчитися, з тим, щоб вони набуте знання принесли на батьківщину, то по закінченні науки ні один із 18 студентів не захотів вернутися „на родіну . . ."

За царя Олексія Михайловича, того, що з ним договорявся був уряд Б. Хмельницького про союз, утік із Москви в Швецію визначний службовець „Посольського Приказу" (міністерство закордонних справ) Григорій Котошихін. Він написав цілу книгу про устрій і порядки в Московській державі, і це одно з найцінніших джерел для історії Московщини в 17 віці.

Навіть самому бояринові Афанасієві Ординові - Нащокінові, який був довголітнім керманичем закордонної політики Московського царства за панування царя Олексія Михайловича, сталася дуже неприємна пригода: він мав сина, якого виховав на західньо - европейський лад. Одного гарного дня цей син утік на Захід і нізащо не захотів вернутися в Московщину. Батько всяким способом намовляв і грозив своєму синові, але той рішучо відмовився жити в рідній країні. „Москва стошніла" (занудила) — відповідав він своєму батькові в листах.

Отже — нема нічого нового під сонцем. Ґудзенко, Кравченко, що „вибрали свободу" Косенкіна ,нарешті втеча В. Петрова і його жінки Євдокії в Австралії — все це „буденні події".

Нарешті поява Хохлова, якому доручено убити нікому ближче невідомого члена російського Народно - Трудового Союзу — Окуловича.

Про цю подію і особливо про мотиви втечі Хохлова писано в світовій пресі дуже багато. Я не знаю ні Хохлова, ні Окуловича. Не сумніваюся, що комуністичні аґенти дістають доручення „ліквідувати" тих людей, яких уважають за небезпечних для себе. Запитаємо: чи п. Окулович був такий небезпечний для Москви, щоб вона ризикувала своїм визначним співробітником для його ліквідації? Якщо Окулович такий небезпечний, то він напевне стерігся, і убити його не було б так легко. Провал замаху на нього, з наслідками - арештуванням і судом над виконавцями атентату, — це поставило б усю комуністичну аґентуру під небезпеку розкриття. Чи оправдав би себе цей плян — убивства нікому невідомого Окуловича?

Сумнів викликає мотив, чому Хохлов відмовився від виконання дорученого убиства. Він заявив, ,що в ньому збудила докори совісти його молода жінка, що лишилася в Москві. Вона нібито заявила п. Хохлову, що покине його, якщо він візьметься за це „мокре діло" — убивство. Хохлов вирішив після цього відмовитися від дорученого йому замаху і відкрив цей цей плян п. Окуловичеві.

Хохлов, покидаючи свою родину в Москві, знав добре, що його втеча з совєтської служби — це значить присуд смерти для його жінки. Він, випробуваний аґент НКВД-МВД, міг би знайти спосіб перевезти свою жінку за кордон, або заховати її під чужим іменем десь в глибині СССР, щоб урятувати від смерти. Хохлов не каже, чому він не робив спроб врятувати свою жінку, пожертвував її на неминучу смерть, як і свою дитину.

Відомо, що в НТС — аж кишіло від усякого роду аґентів Москви. Справа „Мюллера - Хорунжого" (ніхто не знає його дійсного імени), що керував секретними справами НТС і врешті був заарештований і засуджений у Західній Німеччині, загальновідома.

Тому дехто висловлює сумнів щодо сенсаційної „справи Хохлова". Чи не є це рафінована спроба МВД врятувати захитане в світі довір'я до НТС? І чи вся історія замаху Хохлова на Окуловича не є новою сценою, виробленою в Москві, щоб збільшити довір'я в світі до НТС?

Ніхто не може ясно розібрати, що діється в тому лябиринті, що зветься НТС. Не забуваймо: діячі НТС — російські імперіялісти, не менші як большевики. Вони — „умовні антибольшевики": приймуть Росію без большевиків, коли Росія буде включати в собі всі імперіяльні здобутки совєтської Москви. Інакше вони уважають, що краще, щоб панувала большевицька диктатура й надалі, бо ж большевики роблять „русское дело". В цих обставинах можемо мати право на сумніви щодо діяльности НТС і тих осіб, які підносять „авторитет" цієї організації.

Як далеко йде ця інтриґа, бачимо з статті сера Девіда Каллі, бувшого посла В. Британії у Москві в „Сандей Таймс" у Лондоні. „МВД — заявив Хохлов — уважає НТС „за страшну". „Ми знаємо — цитує сер Д. Келлі його слова, — що ваша організація (тобто НТС — В. К.) є активна в Росії і я вірю, що ви в стані врятувати мою родину".

Отже російській фашистівській організації Хохлов-аґент МВД дає найкращу посвідку...

Будучність покаже, чи сумніви в цій справі оправдані. Але обережність мусить бути.

В. К.

Юрій Бойко

ПОЕЗІЯ ОКСАНИ ЛЯТУРИНСЬКОЇ

(3)

Характеристичним для Лятуринської також порив in Blau Він майже такий абстрактно мрійний, як у німецьких романтиків:

Десь туди, в краї південні
відлітають журавлі,
вабить прозолоть імли
і водуть моря зелені.

Сонце нігди не заходить.
Синій вітер. Кораблі.
Берег мрійної землі.
Води, води, води, води.

І лише натяки свідчать, що поетка марить з еміґраційної далечіні про свій золотоблакитний, вимріяний рідний край:

Якби бажать чогось,
Якби волить мені —
плисти б от лебіддю
по морю синьому,
об землю вдаритись
та соколицею,
злетіть орлицею
попід обoлоки,
погнатись хвилею,
розбитись бурею
і понад берегом
заскиглить чайкою.

Романтик Новаліс з'єднав свою милу, Софію Кюн, із космосом, зробив її неземним втіленням прекрасного ідеалу, оточив її ім'я містикою святости. Любов стала для нього тим, що вміщає в собі весь світ, любов стала тугою по прекрасному, осягальному лише через з'єднання з любимою істотою у потойбічному світі.

Щось подібне знаходимо у Лятуринської. У неї немає лише містики. Але її захмарна мрійна еротика об'єктивізується у досконалості природи, безпредметний ерос опромінює природу:

Ввижався витязем у сні
на золотім коні,
а ранком на став
він білим лебедем злітав.

Щось обіцяв, кудись манив
у займища ясні
і потай без путтям
роїв, полохав почуття.

Або ще неозначеніш:

Він всюди був,
він барвінковим оком стежив,
заплутував габу,
він виступав на тлі мережі.

Він був — не був.
Прихід його завжди бентежив,
Хоч ім'я я не назву,
не розпишу на побережжі.

Розуміється, що не можна спускати з ока, що романтика Лятуринської виростає вже на ґрунті перейденого імпресіонізму, символізму, навіть експресіонізму. Вона вже є неоромантиком, що вибагливо використовує стильові здобутки літератури першої третини нашого століття. Ба, більше стильово вона не є суцільною. У неї поезії, які можна назвати чисто символічними (напр. „Уранці будять осокори" у зб. „Княжа емаль"). Не раз виявляється й нахил до врівноважено кристалізованої форми клясицизму. Взяти хоча б таку поезію, як „На варті" („Княжа емаль"):

Не знаєш гасла — боронись!
Освячений держу я спис.
Я попіл бороню батьків,
Героїв славу, честь борців.

Зухвальче, чолом, оком ниць
Тут недоторканість гробниць,
багаття і священний дуб
і Володимирів тризуб.

Ця поезія, немов різьба на холодному мармурі. Це вже статуйно клясична алегоричність.

* *

Спиняючись на мотивах ліричної поезії Лятуринської, слід на першім місці поставити оспівування нею волинської природи. Красу волинських лісів, запущених парків, озер, поетеса малює віртуозно. Її манить дівична природа, однаково приваблива і в своїх яскравих, і бляклих тонах, величнa в своєму одвічному круговороті життя, у змінах барв. Природа — німий свідок історичного потоку життя, вона єднає теперішнє із минулим. Лятуринська має глибоке вичуття традиції, голосу крови, зв'язаности з предками. Поняття традиції в її віршах перестає бути абстракцією. Це конкретне і хвилююче переживання. Ось вона дивиться на портрет прапрабаби, пізнає в ній свої риси, а стара чаклунка — уява переносить її в давно забуте століття. Від портрету, від оздоб, якими він прикрашений, віє тим стилем, що відгукується в крові поетки (поезія „Дивлюся на портрет").

І навіть в момент переживання найглибшого особистого горя під час похорону мами поетка не може позбутися турботи про тривання домуроду на прадідній землі (поезія „Мамі" у „Веселці"). Від прив'язаности до традицій власного роду лише один крок до величання національної традиції, і цьому присвячена значна частина поезії Лятуринської. Всі три збірки Лятуринської пересякнені оцим зверненням до першоджерел нашої збірної свідомости й культури. У „Гуслах" поетка ще в основному зосередила свою увагу на княжій добі, у „Княжій Емалі" поруч часів Київської княжої держави окреслюються образи нашої леґендарної передісторії, а збірка „Веселка" вже цілком присвячена часам українського поганства, і коли поетеса заглядає й у сільську сучасність, то лише в тій мірі, в якій ця сучасність ще перейнята духом древніх деревлянських богів і божків.

Традиція є для Лятуринської предметом естетизації. Однак діє й принцип духово-культурно-соціяльної вартости традиції, і тому виразно відчуваємо виділення в строкатому безмежжі історичних переживань саме того, що несе з собою оптимізм, енерґію, гартує всі добрі прикмети характеру української людини.

Тут на першому місці треба поставити відтворення духу українського лицарства. Середньовічні лицарські мотиви в поезії Лятуринської не є абстрактними, вони здебільшого зв'язані з українським ґрунтом, зі способом мислення української ратної людини. Український лицар був глибоким ідеалістом, і смерть для нього на полі битви була натуральним і почесним кінцем його життя. На небо він з'явиться перед очі святого Юрія у бойовім спорядженні на коні. І коли Юрій запитає, що було лицареві дорожче і що він найвищого у житті осягнув, то відповіддю буде:

Я з роду воїн, Переможче,
доніс свій золот — стяг.
(„І зрине кінь . . .")

Отже, нести свій бойовий стяг незплямлено до останнього віддиху — це не просто обов'язок, це містичне таїнство, що ставить вояка на шпиль того життєвого осягу і переносить у сонми лицарств неба. І коли смерть лише перехід в інше життя, то тілові не багато треба: нехай лежить на полі брані, поруч любого побратима, під безмежним зоряним покровом, серед степових квітів та гіркого полину, і мир буде над місцем сим . . . Справді послідовно-мужній стоїцизм („Мир над місцем сим!").

Християнські почуття наших предків глибокі, щирі та стоять в повній гармонії з їх лицарською ментальністю. Вояки з молитвою до Богородиці звертаються і зброєю Її ім'я славлять; Вона є Матір'ю Землі Руської і не дасть воякам осоромитися; волос не впаде з голови без волі Божої — все передбачене Божим Провидінням, і це дає спокій, рівновагу. (Поезії — „Покрові Заступниці", „Зброї — чести" в зб. „Гусла".

Кількакратно повертається поетка до мотиву героїзму, відтворюючи стан психологічного напняття, готовости до великого чину, обтяженості безміром сил, накопичених енерґій. Стиль билинного епосу підказує тут поетці елементи, що стають для неї цеглинами в ліричнім розкритті образу героя — витязя.

ПРОМОЦІЯ КНЯЗЯ АЛЬЯТА НА ПОЧЕСНОГО ДОКТОРА УВУ В МЮНХЕНІ

Український Вільний Університет, одинокий на цілому світі і український — і вільний у повному розумінні цих слів, старається репрезентувати гідно українську науку, головно в гуманістичних фахах на зовнішньому форумі. Його педагогічна діяльність обмежена тепер з огляду на брак більшого числа студентів і професорів, бо й молодь, і старше покоління науковців мусіли кинути Европу та йти в світ за очі, шукаючи собі заробітку на щоденний хліб. Якщо йде про наукові праці співробітників УВУ, то вони у великій більшості засуджені на те, щоби лежати невикористаними в портфелях авторів, тому що на їх видання немає потрібних фондів. Через те Український Вільний Університет мусів дещо переставитися на інші „рейки", і звернути головну увагу на діяльність, незалежну від числа слухачів та від матеріяльних засобів. До такої діяльности належать виступи з рефератами на різних конгресах, в Баварському Відділі ЮНЕСКО, в Західньо-европейській Академії, „Чентро деі Сінтезі е Компараціоне" в Римі, спільні наукові конференції з німецькими вченими в Мюнхені, з французькими науковцями в Страсбурзі, з американськими і канадійськими вченими, індивідуальні вклади у всіх майже країнах Европи, зв'язки із визначними працівниками майже цілого світу (для прикладу згадаю тільки особу відомого всім шведського географа та дослідника, що недавно помер, Свен Гедіна) і т. д. До цієї категорії виявів духової активности УВУ належить також іменування почесними його докторами визначних індивідуальностей, не тільки із рядів української спільноти, але передусім з закордонних кол, бо саме ці останні, маючи за собою вже поважні заслуги у виявленні своїх симпатій для нашої Батьківщини, покликані до того, щоби заступити інтереси української культури в зовнішньому секторі, підтримуючи постійно контакт з тією установою, що відзначила їх найвищою академічною почестю. Нічого дивного, що Укр. Університет має своїх почесних докторів у різних країнах світу — в ЗДА, в Канаді, в Туреччині, та, очевидно, також і в країні перебування УВУ — Німеччині. Тепер УВУ звернув свою увагу також і на Італію, якої відомого князя Джіянфранко Альята ді Монтреале, заступника голови Італійсько - Українського Товариства в Римі, Президента Середземноморської Академії в Палермо, посла до Італійського Парляменту, члена Комісії для закордонних справ, д-ра прав, абсольвента Військової академії в Турині і т. д., промовано в вівторок, дня 4. травня ц. р. на почесного доктора Українського Вільного Університету.

Князь Альята вже не один раз дав чіткий вираз своїм українським симпатіям та своєму зацікавленню українською проблематикою. Вистачить згадати тут недавню акцію італійського правительства, яке на підставі свойого договору із Совєтським Союзом зобов'язалося видати наших утікачів із Сходу большевицьким емісарам, і протест князя Альята, який своєю рішучою поставою в римському парляменті та своїми інтенсивними інтервенціями у вирішальних чинників причинився у великій мірі до припинення тієї акції.

Сам акт промоції відбувся, як на українські відносини, в дуже святочній формі. Німецькі урядові кола репрезентували тут: шеф канцелярії президента міністрів, міністеріяльний директор Карло Швенд (теж почесний доктор УВУ), Міністерство Освіти: проф. д-р Райнфельдер, Німецький Університет в Мюнхені — Член Сенату проф. д-р Кошмідер, італійські кола — італійський консуль Маркіз Фабріціо Россі-Лонгі і представник римської преси д-р Вольтеліні. Ціле свято мало суто університетський характер. З українського боку ми бачили там професорів та студентів УВУ, Ректора та Проректора УТГІ, професорів УТГІ Савицького і Вакуленка, від УВАН — проф. Курінного, дальше генерального Вікарія о. проф. Голинського та Протоєрея о. Дубицького — від наших Церков, представників цілої майже української преси, уповноваженого для преси при уряді УНРади та інших.

Після відкриття свята Ректором УВУ — проф. Мірчуком українською та італійською мовами, реферат в італійській мові виголосив граф. д-р Райнфельдер, який у суперлятивах підкреслив значення нашої високої школи, єдиного сьогодні університетського вогнища гуманістичної вільної науки серед світової еміграції зі Сходу. Він, як довголітній високошкільний референт Баварського Міністерства Освіти, що йому підлягає наш Університет, мав змогу слідкувати за всією діяльністю УВУ, і мусить признати, що це викликало в нього не тільки повне признання, але рівночасно і подив, якщо взяти до уваги тяжкі умови праці УВУ. Представляючи коротко історію Університету, він підкреслив заслуги чехословацького правительства, в першу чергу президента Масарика в минулому періоді діяльности УВУ в Празі. З черги забрав слово Декан Факультету права УВУ: проф. Студинський і в прийнятій святочній формі поставив внесення на уділення гідности доктора гоноріс кавза УВУ князеві Альята. Для закріплення свого внеску Декан - проф. Студинський подав коротку картину українсько-італійських стосунків у минулому й сучасному на політичному, економічному і релігійному полі, підкреслюючи такі факти, як студії нашої молоді на італійських університетах, або мистецькі вправи, що йшли різними шляхами з Італії в Україну, і причинилися до витворення в нас окремого стилю, т. зв. українського бароко. На цьому загальному тлі відзначив промовець заслуги кандидата у сфері взаємин обох народів і звернувся із проханням до Ректора дати доручення промоторові проф. д-рові Орелецькому перевести акт промоції. Проф. Орелецький відчитав латинський текст диплому і передав його князеві Альята, який звертаючися до Ректора, Професури і студентства УВУ, представив коротку програму створеної і керованої ним Медітеранської академії. Середземне море, разом із Чорним морем — це велике европейсько-африкансько малоазійське озеро, довкола якого виросли грецька, римська та малоазійська духовість, орієнтальні культури, як єгипетська, фенікійська та вавилонська — одним словом — це все — в історії людства найцінніше, що творить головні елементи та підставу інтелектуального розвитку, можна сказати, цілого людства. Це велике озеро, хвилі якого обмивають в однаковій мірі побережжя України та Італії мусить знову віднайти своє давнє значення і свою славу, як головний осередок духового життя, що має до певної міри невтралізувати бездушну механізацію Заходу і боротися проти, теж механізованої, теж бездушної тиранії Сходу. У своїх виводах порівняв князь Альята Петлюру з Гарібальді, Коновальця — з Дафастом, а полк. Коваля з генералом Де Кастріс, які, хоч виростали не під одним небом, йшли та йдуть далі одним фронтом до наступу проти демонії спрямованого до влади хотіння, проти усякого насильства — за свободу. Дякуючи університетській владі за уділений йому почесний титул, князь Альята підкреслив дуже чітко, що цей день залишить у його свідомості незабутній спомин.

На початку і прикінці свята хор студентів УВУ відспівав по одній строфі студентського гимну „Гавдеамус".

Після промоції відбулася у Німфенбурзькій залі Мюнхенського Парк готелю спільна вечеря у невеликому гурті італійських, німецьких та українських гостей. Німецька преса та Баварське Радіо принесли вістки про приїзд князя Альята до столиці Баварії і про те, що Український Вільний Університет признав йому гідність свого почесного доктора. Зв'язок Університету із князем Альята був підготований д-ром Федорончуком, який у секторі світських італійсько - українських стосунків виконав в Римі майже сам один величезну роботу.

У зв'язку з тим насувається мимоволі питання: Чи серед сьогоднішніх невідрадних обставинах на чужині не виконує наша Альма Матер великого завдання супроти своєї поневоленої Батьківщини?

А якщо так, то чи не слід запитати наше суспільне сумління, як вона ставиться до тієї великої ролі, що її виконує єдиний сьогодні ексильний Український Університет, і як допомагає йому в виконанні так важливих наукових і заразом національно - державно - політичних завдань супроти свого поневоленого народу. Для політичної еміграції питання це — ясне і зрозуміле!

Я. Н.

ПЛАСТОВІ ТАБОРИ 1954 Р.

ОКРУЖНА ТАБОРОВА КОМІСІЯ НЮ ЙОРК — ФИЛАДЕЛФІЯ — ГАРТФОРД

повідомляє, що з уваги на те, що не всі пластуни мали змогу зголоситись

на літні пластові табори на Пл. Оселі в Іст Четтем, Н. Й. до означеного попередно реченця,

ВПИСИ ПРОДОВЖЕНО ДО НЕДІЛІ дня 13-го ЧЕРВНЯ 1954 Р.

Просимо всіх, що ще не зголосились зробити це негайно!

Нав'язуючи до повідомлення Крайової Таборової Комісії про мандрівні табори для юнаків організовані Куренями УСП і УПС „Вурлаки" подаємо до відома слідуюче:

1. **Вишкільний Водно-Мандрівний Табор УПЮ-ів** відбудеться в часі від 5.-12. липня 1954 на озерах Альґонквін Парку, Онтеріо, Канада. Умови прийняття: Пл. учасники, від 14 років добра фізична кондиція, вміння плавати, лікарське свідоцтво, дозвіл батьків, оплата $20.00. Учасники на власний кошт мусять дістатися на місце збірки — Пл. Домівка в Торонто. В програмі — мандрівка каюками і кену, нічліги в терені, вишкіл в практ. пластуванні. На таборі стала лікарська опіка. Зголошення до 13. червня на адресу: ZENON SZEPAROWYCZ, 20 Radio St., Rochester 21, N. Y.
2. **Вишкіл. Гірський Мандрівний Табор УПЮ-ів на ступні ІІІ-ої** Пл. Проби в Адірондак Стейт Парк, Н. Й. Учасники: пл. розв. і скоби від 15 р. життя, вимагані лікарська посвідка і дозвіл батьків. Час тривання табору від 4-11 липня 1954. Збірка учасників на Пл. Оселі в Іст Четгем, Н. Й. Оплата $25.00 від учасника (харч і доїзд до траси табору). В пограмі: гірська мандрівка з нічлігами в терені, вишкіл в практ. пластуванні. Зголошення до 20. червня на адресу: J. FERENCEWYCZ, 265 Liberty Ave., Jersey City, N. J.

• По докладні інформації звертатись на подані адреси. •

Степан Куропась

ШІКАГОВСЬКА ХРОНІКА

Новий відділ УНСоюзу постав у нас під назвою „Леви". Є це ювілейний дар нашої громади з нагоди 60-ліття УНСоюзу. Новий відділ зачав своє існування 60-ма новими членами. Пересічний вік нових членів є 26 літ, а пересічна сума обезпечення є 800 дол.! Сорок дев'ять нових членів вибрали 20-літні грамоти обох родів. Високу освіту має 19, а середню 24 членів. Предсідником відділу вибрано д-ра Я. Хребтовського. Інтересно, що д-р Хребтовський, який практикує медицину, народився в Німецькім Яблінім в Судетах, де була інтернована Українська Бригада, перша, що через Карпати перейшла на Чехословаччину в 1919 році. Секретарем відділу став В. Кашуба. До зорганізовання відділу причинився п. Микола Ткачук, організатор УНСоюзу, який протягом 30 тнів праці оформив новий відділ. Будучність нового відділу запевнена. Є у нас ще великі кадри українців, які з різних причин не належать ще до найбільшої української організації на світі — Українського Народного Союзу.

Микола Ткачук, організатор УНСоюзу.

Добре ім'я новоприбулих українців підноситься ще більше. Головно, коли мова про кредит, фінансові зобов'язання, плачення рат чи вкладок, то тут панує взірцевий порядок. Колись, десь і хтось вчив наших людей на Україні про всі ті чесноти, які внесли вони в американське життя. Бо ніде правди діти, хоч Америка стоїть на кредиті, бо 65% всіх закупів базується на кредиті, то бизнесмени асекурують себе проти можливих втрат, спричинених несовісними клієнтами. Відсоток таких несовісних трансакцій зменшився з прибуттям до Америки нових людей. А хіба лише те?! Заповнилися наші церкви, постали різні курси, спортові й інші клюби, лекції, нова політика, нові політичні тертя, повстало ціле нове життя, що оживило нашу громаду.

Третя фаза української еміґрації до Америки внесла в українське тут життя свої цінності і динаміку, зовсім так, як і друга.

Артист - маляр Е. Баранський, що так гарно розмалював нашу та інші церкви в Америці, переноситься настало в мальовничу околицю на північ від Питсбурґу, до Кенсінґтону. Треба ствердити, що майже всі наші сценічні оформлення були роботи п. Баранського.

Курси українознавства, що їх веде Українська Учительська Громада, значно розрослися. З малого дитячого клюбу 13 дітей, курси мають тепер 161 учееника і шість вчителів, якими кермує управитель п. Левицький. Вищим курсом завідує д-р Маркіян Терлецький. Діти не лише вчаться. Вони влаштовують імпрези, беруть участь у виставах, а навіть жертвують на народні цілі. Молодь курсів перевела передвеликодну збірку, що дала 70 дол. Гроші вислано до У. Ч. Хреста в Мюнхені для розподілу між бідними дітьми. Окремий Батьківський Комітет в силі 113 душ відбув досі 3 сходин, получених з доповідями. Разом з діточою оселею, Батьківський Комітет влаштував минулого листопада Маскову Діточу Вечірку, в якій взяло участь 294 дітей і 300 батьків. Оціночна комісія вечірки признала 25 нагород за найкращі костюми. Першу нагороду одержав Богдан Матусяк, який, як гетьман Богдан Хмельницький, в'їхав на залю на „білому коні" (на раменах свого брата Івася). Був теж значний матеріяльний успіх з цієї імпрези. І так завзяття кількох одиниць-вчителів створило поважну навчальну установу, що творить нові цінності і різьбить душу дітей.

На ювілей О. У. Н. до Дітройту їздив автор хроніки на неділю, дня 15 травня. Треба було везти фільм і апарат, фільм знятий з похоронів члена П. У. Н. д-ра Ю. Васияна.

В Дітройті стрінув багато знайомих з Клівленду і Канади, переважно добрих союзовців. Стрінув навіть б. голову Сокола-Батька у Львові, інж. Хроновята, з яким я не бачився від 1924 року, коли виїхав з Праги. Інж. Хроновят це заслужений громадянами ще з часів формування УСС, добрий кооператор - молочар, займав високий пост в Маслосоюзі. Обов'язки на бенкеті не дозволили мені говорити довше про все те, що сталося за 30 літ, як ми розсталися.

Ювілей влаштувала місцева Обласна Управа О. Д. В. У., бо там до згоди двох груп націоналістичних не дійшло. Програма була добре підібрана, людей 500, а Золотий Хрест добре поставився, бо приготовив бенкет на 250 людей. Найстаршим гостем на бенкеті був генерал Неїло - Палій, кремезний й імпозантний козарлюга, з довжелезними вусами.

25-ліття О. У. Н., що відбулося у нас в неділю, 23 травня, йшло під знаком згоди між О. Д. В. У. і О. О. Ч. С. У. Заля Шопена не була повна, людей 600. Програма академії була гідною ювілею заслуженої організації ОУН. Головно не було жадних прологів, представлень і т. п.

Учасник 1-го конґресу ОУН, д-р О. Бабій, коротко з'ясував нам початки ОУН, теперішнє розбиття в націоналістичному таборі не назвав він трагічним. Неправдою є, як пише дехто, що, мовляв, є ювілей, а нема ювілята. Націоналізм це ідея і його треба рівняти до поняття віри. Хоч християни розбилися на різні віроісповідування і секти, то проте християнська віра існує і має свої ювілеї. Висловив глибоку надію і переконання, що „три шляхи широкії" до купи зійдуться!

Реферат ред. Б. Кравцева був дуже інтересний. Публіка з увагою слухала про те, як тому 25 літ творилася в підпіллю на першій конференції і першому конґресі — організація, яка відограла таку велику ролю в житті України. Переповів коротко, як без пашпортів, або хоч і з фальшивими документами, українська молодь їздила за границю, як вишколювалися кадри бойовиків. Заслужилися для організації і полк. Мельник і п. Бандера, і нема потреби на тих людей гніватися; треба їх поважати, бо це наша історія така, якою вона є.

Милу несподіванку зробив нам п. О. Стецура своїм виступом і голосом.

Пані Плешкевич, рідкий у нас гість на сцені, тим разом не відмовила і дала свій вклад в ювілейний концерт своїм милим сопраном. І п. Чижик теж не відмовив, а прийшов зі своєю скрипкою і дав нам скрипковий концерт В. Шуття.

Пані Р. Дзюбинська деклямувала. Її деклямація була добре дібрана. Не має у нас вона в Шікаґо конкурента, бо має вона свій власний спосіб, свою власну позу на сцені і їй питому дикцію! Сцену оформив п. Баранський, скромно без переванташення. Велика, соборна мапа України по середині з державним „Тризубом" з двома мечами по боках. Дуже гарне враження зробив на присутніх сурмач (Д. Попович), що відсурмив апель зараз по промові д-ра Бабія.

● **Чеський літак** залетів на німецьку територію, в Баварію, але два інші чеські бомбардувальники наздогнали його і примусили завернути на чеську територію. Здогадуються, що залога цього літака пробувала втекти з комуністичного „раю". Глядачі не змогли ствердити, чи погоня обстрілювала втікачів.

З діяльности УНРади

ДІЯЛЬНІСТЬ ПАРИЗЬКОГО БЛЬОКУ

Представники національно-політичних центрів, що в березні минулого року уклали договору, відому пізніше під назвою договори „Паризького Бльоку", та підписали спільний меморандум до Американського Комітету Визволення від Большевизму, — перебувають між собою у постійному зв'язку, узгіднюючи політичні виступи у спільних справах. Цей постійний контакт має місце як в Европі, де перебувають згадані центри, так і на терені ЗДА, де діють відповідні представництва.

13 квітня ц. р. в Мюнхені відбулося засідання постійної Контактної Комісії Паризького Бльоку, на якому прибулий з Парижу представник грузинського центру, п. Н. Цінцадзе, подав інформації про загальне положення в зв'язку з новими пропозиціями Американського Комітету Визволення. Тоді ж було прийнято постанову про скликання в найближчому часі ширшої наради представників Паризького Бльоку.

Дня 6 травня в Мюнхені під головуванням Керівника Ресорту Закордонних Справ Виконавчого Органу УНРади, ред. Миколи Лівицького, розпочалися наради представників національно - політичних центрів, що входять до Паризького Бльоку. Наради тривали кілька днів і в них взяли участь: від азербейджанців — п. Хаджі - Велі, від білорусів — пп. през. М. Абрамчік, Кабиш, Вінницький, Гришкевич і Сич; від грузинів — пп. Цінцадже, Арсенідзе і Кордзая; від північно - кавказців — пп. Саїд Шаміль, Вайтуґан і Омар; від ідель - уральців — пп. Мустафа Валі і Султан; від вірменів — пп. Тер Томасіян і Теросіян. Від українців, крім п. М. Лівицького, в нарадах брали участь пп. М. Воскобійник і С. Довгаль. На всіх засіданнях був також присутній Полова ВО УНРади інж. Симон Созонтів.

Присутні на нарадах представники обмінялися думками про сучасне міжнародне становище та про спільні дії представництв поневолених неросійських народів СССР, а зокрема зупинилися над такими справами: характер відповіді на останні політичні пропозиції Американського Комітету Визволення, відповіді, що її має в найближчих днях, подати Голова грузинського національно-політичного центру п. Е. Ґеґечкорі; організаційні справи і пляни діяльности Паризького Бльоку; практичні ділянки співпраці з Американським Комітетом, зокрема справи радіостанції „Визволення" та Інституту вивчання історії й культури СССР. Нарада підкреслила потребу співпраці з Американським Комітетом, однак сформулювала цілу низку застережень та необхідних змін щодо останніх пропозицій. Постановлено скликати в короткому часі пленарну конференцію Паризь. Бльоку, яка була б правосильна приймати остаточні рішення в організаційних та політичних питаннях. В кінці нарад заслухано заяву представництва туркестанців про приступлення до Паризького Бльоку. Ця заява, а також аналогічна заява козацької організації, буде розглядиена на запроєктованій конференції.

У вівторок 11-го травня представники Паризького Бльоку особах пп. Абрамчіка, Лівицького, Товмасіяна, Шаміля і Цінцадзе зложили візиту европейському директорові Американського Комітету, містеру Келлі, з яким, поміж іншими справами, детально порушено питання програм радіостанції „Визволення". Передбачено також спільний демарш у проф. Валісса для обговорення справ Інституту вивчення історії й культури СССР.

Представники Паризького Бльоку відбули також окрему нараду з представниками тих організацій, що минулого року брали участь у переговорах про створення спільного антибольшевицького центру, а саме з представниками Ліґи Б. Ніколаєвського та СБОНР-у, а також туркестанцями, які до цього часу до Паризького Бльоку не належали. Метою цієї наради було узгіднення поглядів щодо відповіді на пропозиції Американського Комітету. Треба ствердити, що майже в усіх питаннях представники двох російських організацій поділяли погляди представників Паризького Бльоку.

(Укр. Інформ-Бюро)

ЗУАДК пригадує обов'язок піврічного зголошення новоприбулих

Филаделфія. — Управа ЗУАДКомітету пригадує всім новоприбулим про обов'язок піврічного зголошення. Кожний новоприбулий мусить упродовж двох років від дати приїзду до ЗДА виконати чотири зголошення в піврічних відступах часу: до кінця червня і до кінця грудня. Це піврічне зголошення треба зробити на спеціяльних блянкетах, які можна отримати в Іміґраційній і Натуралізаційній Службі, чи теж в канцелярії ЗУАДКомітету. (Це зголошення не є тотожне із січневою реєстрацією всіх негромадян в урядах поштових). Виповнені форми зголошення треба висилати на адресу:

Statistical Section,
Immigration and Naturalization Service,
Washington 25, D.C.

Канцелярія ЗУАДКомітету вишле на бажання блянки зголошення, як теж дасть усі інформації. То ж і просимо звертатись на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
866 N. 7th Street,
Philadelphia 23, Pa.

Книжка й часопис — найнеобхідніші речі в домі культурної родини.

Е. Перейма

Стипендійний Фонд ім. Кузелі

Стипендії для українознавчих студій

Університетські студії є тепер утруднені з фінансових оглядів для пересічно заможного студента. Тому державні й приватні установи призначають на стипендії великі суми. Бюлетень Уряду Виховання (Office of Education) подає, що в 1951 році існувало в ЗДА 1,200 організацій, які уділили стипендій на суму 40 млн. долярів для 150 тисяч студентів. Без цієї допомоги студенти тільки з великим трудом змогли б здобути університетський диплом.

І в нашій суспільності існували попри приватних меценатів громадські установи, які дбали про допомогу для студентів. Згадати б хоч про Комісію Допомоги Українському Студентству (КоДУС), яка веде свою стипендійну діяльність від 1939 р. Вона тільки за час від 1945 р. допомогла в студіях понад 600 студентам у Німеччині, Австрії і ін. країнах Західньої Европи. Фінансово вона спирала свою роботу на щедрих дотаціях Апостольської Столиці і жертвенности нашого таборового громадянства. Керівником і душею КоДУС-у був проф. З. Кузеля, наш видатний вчений - українїст.

Цими днями (24 травня ц. р.) минає два роки від смерти цього заслуженого вченого і громадянина. Щоб виявити вдячність і признання для його відданої праці, загальні збори КоДУС-у ухвалили в році 1952 з ініціятиви студентства заснувати Стипендійний Фонд ім. проф. З. Кузелі. Цей Фонд призначений для підтримки студентів українознавчих наук. Особливі умовини еміґрації вплинули на зменшення зацікавлення українознавчими студіями і тим самим спричинили помітний брак допливу нових наукових сил в ділянці українознавства. Важливість виховання наукового доросту стає очевидною потребою наших часів, тим більше, що в Україні нема можливостей вільного наукового досліду, особливо в ділянці гуманістичних наук.

Для студентів, що хочуть посвятитися українознавчим наукам, повинні бути створені стипендії, які забезпечать їм студії. Ми повинні також зважити факт, що старша ґенерація наших науковців хоче передати своє знання і досвід учням, які будуть продовжувати й розвивати наукові надбання. Брак відповідних фондів не дозволяє зреалізувати це діло. Тому управа КоДУС-у рахує на всесторонню фінансову і моральну допомогу нашого громадянства, яке вже не раз дало і дає докази зрозуміння для справ української культури й науки. Національний капітал, інвестований в таку справу, не змарнується і дасть нові великі моральні вартості. Управа вірить, що на її заклик відгукнуться не тільки ті, що приймали свого часу допомогу від КоДУС-у, але також всі ті, кому лежить на серці добро української науки. Централя КоДУС-у почала тепер збіркову акцію на Стипендійний Фонд ім. проф. З. Кузелі і прохає надсилати особисті пожертви на адреси крайових представників КоДУС-у, або на адресу Централі КоДУС-у у Франції на банкове чекове конто:

Credit Lyonnais, Agence X,
205 Bld. St. Germain, Paris 7-e
France
pour le compte No. 52083 R.
Monsieur Kultschyckyj.

ПОВІДОМЛЕННЯ

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

До Секретаріяту Українського Народного Університету приходять часто запити: 1) Чи можу вчитися заочно? 2) Яку школу треба покінчити, щоб я міг вписатися на курсанта УНУ? 3) Чи можу бути прийнятий на курсанта УНУ, бо мій вік...? 4) Чи можу стати лише передплатником скриптів УНУ?

Щоб розвіяти всі сумніви повідомляємо:

1) Курс українознавства Українського Народного Університету ведеться заочною методою.

2) Вписатися може кожний, хто має добру волю вивчити українознавство.

3) Вік курсанта є необмежений. Маємо випадок, де дід і внук вчаться разом.

4) Хто не має часу, щоб давати відповіді на контрольні питання, може стати передплатником скриптів УНУ.

Адреса:

Institut d'enseignement par correspondance
27, rue des Bauves
Sarcelles (S. et O.)
France

Український Народний Союз, який нараховує тепер уже понад 70 тисяч членів, є передова народна установа американських українців, в списку членства якої не повинно забракнути теж і Вашого імени. Бо належати до У. Н. Союзу, значить належати до цього свідомого та ідейного загалу, який творить і веде наше громадське життя.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ВЕСТБУРИ, Н. Й. — Звичайні місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка відд. 267 відбудуться в суботу, 12-го червня, о год. 8-ій веч. Кожний член зобов'язаний явитися на зборах. Буде звіт делеґата з конвенції УН Союзу, а також виплати дивіденд, які треба відібрати особисто. — К. Дідух, секр.

ГЕМПСТЕД, Н. Й. — Місячні збори 327 відд. відбудуться в суботу, 12-го червня в домівці відділу, 709 Фронт Стр. Тому, що на зборах буде роздача чеків річної дивіденди для членів, як рівнож звіт делеґата з 23. Конвенції УНС. — фін. секр. п. А. Копистянського — проситься членів про численну участь у тих важних зборах. До участи у зборах запрошується рівнож і нечленів УНС, які цікавляться розвоєм українського суспільного життя і хотіли б довідатись про успіхи й досягнення нашого УНСоюзу. Початок точно о год. 8. вечером. — Уряд.

КОТСВІЛ, ПА. — Т-во Б. Хмельницького відд. 248 повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 13-го червня зараз по Службі Божій. Проситься членів прибути і вислухати звіту урядників за 6 місяців і делеґата з Конвенції УНСоюзу. — П. Заплітний, предс.; Л. Прийма, кас.; М. Кобилянський, секр.

СКРЕНТОН, ПА. — Т-во Над Збруча відд. 280, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13-го червня, о год. 2-ій попол., в Укр. Гор. Клюбі, 608 Вест Лакаванна Евню. Присутність членів обов'язкова. Буде звіт делеґата з Конвенції та роздача чеків-дивіденд. — О. Запоточний, Р. Рубльовський.

БРУКЛИН, Н. Й. — Т-во Зап. Січ, відд. 325, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 12. червня у залі в Українськім Домі при 216-218 Grand St., о 8-ій год. веч. Проситься членів прибути вирівняти вкладки до Т-ва і Союзу. Буде звіт з підприємства і з Конвенції УНСоюзу, також буде роздача чеків-дивіденд і багато інших справ. Неприявні члени підлягають карі після статуту. Приведіть нових членів зі собою. — Уряд.

ТОЛІДО, О. — Б-во св. О. Николая відд. 167 повідомляє членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 13-го червня, о год. 2-ій попол., в залі де все. Проситься всіх членів прийти обов'язково на збори. Довгуючі повинні вирівняти свої вкладки. Буде звіт делеґата з Конвенції УНСоюзу. По зборах буде спільна вечеря на якій кожний член й членкиня повинні бути. — Д. Медецький, предс.; Ів. Кульматицький, скр.

БАЛТІМОР, МД. — Б-во Пр. Тройці відд. 320 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13-го червня, о год. 2-ій пополудні в Укр. Гор. Клюбі, 3101 O'Donnell St. Проситься всіх членів прибути на означений час, буде звіт делеґата з 23. Конвенції УНСоюзу та роздача дивіденд і багато інших справ. — Д. Пісецький, предс.; І. Малко, секр.

БОФАЛО, Н. Й. — Б-во св. І. Хрестителя відд. 304 повідомляє, що збори не відбудуться 13-го червня, як було проголошено, але 20-го червня, о год. 2-ій попол. Проситься всіх прибути. — І. Слободян, голова; М. Завіский, кас.; М. Гнатик, секр.

ОЛБАНІ, Н. Й. — Т-во Зап. Січ відд. 363 повідомляє, що піврічні збори відбудуться в неділю, 13-го червня, о год. 2-ій попол., ч. 1003 Brook St. Проситься усіх членів прибути, буде звіт делеґата з Конвенції і інші важні справи. — Д. Мішонець, предс.; О. Іванців, кас.; Д. Базів, секр.

ТАРЗАН, ч. 3289. Без сторонньої допомоги

NEITHER GEMNON NOR THE COWARDLY EROT NOR VOLTHAR WERE NEEDED TO SAVE TARZAN, FOR ALREADY HE HAD SUNK THE BLADE AGAIN AND AGAIN INTO THE TAWNY SIDE OF THE ROARING BEAST.

AND THEN, FROM THE HEART OF NEMONE'S PALACE, ROSE THE HIDEOUS VICTORY CRY OF THE BULL APE THAT HAS KILLED.

GEMNON AN[D] NEMONE DRE... BUT VOLTHAR WAS ... HAD HEARD THAT CRY BEFORE.

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

Ні Ґемнон, ні боягузливий Ерот, ані Волтор не були потрібні, щоб рятувати Тарзана, бо він вже раз-по-раз встромляв свій меч у червонобурий бік бестії, що ричала.

І тут, з серця палацу Немони, пролунав огидний крик перемоги самця мавп, що доконав убивства.

Ґемнон і Ерот затремтіли. Немона відступила назад зі страху, тільки Волтор не зворушився, бо вже давніше чув цей крик.